ОТЧУТ! ХОДУҺАҔА ХОТУУЛААХТЫК ҮЛЭЛЭЭН КҮӨХ БЫЙАҤЫ СОМУС!

Чурапчыга күн тахсар !

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

2017 сыл
От ыйын
22
күнэ
СУБУОТА
№ 77
(11387)

Оттооһун - 2017

ХОДУҺАҔА КҮҮСТЭЭХ ҮЛЭ САҔАЛАННА

Оттооһуҥҥа бу күннэргэ ардах кэнниттэн хаһаайыстыбалар барыта кэриэтэ оттооһуҥҥа турууннулар.

Ардахтар от үүнүүтүгэр, бааһыналарга бурдук, хортуоппуй, хаппыыста үүнүүтүгэр көмөлөөх буоллулар. Оттооһун нэһилиэктэриҥэр саҕаланыытын туһунан Хоптоҕо, Болтоҥо, Мугудай нэһилиэктэрин баһылыктара иһитиннэрдилэр.

Д.Д. ДЬЯЧКОВСКАЙ, Хоптоҕо нэһилиэгин баһылыга:

– Ардах кэнниттэн от ыйын 14 күнүттэн нэһилиэк хаһаайыстыбалара барыта оттоо киирдилэр.

И. А. Филиппов Синньигэс диэн ааттаах учаастакка оттооһунун саҕалаабыта. МТЗ тракторданах, сэҕэр, мунньар техникалаах. 3 кэбиһиилэрэ оттоно. Бааһынайдартан П. И. Коркин салайааччылаах отчуттар Маппаахсига оттуулар. Бу күннэргэ кэбиһэ сылдьаллар. Атын отчуттарбыт эмиэ оҕуста оттоорун хомуйан, ким кэбиһэн, ким прессэлээн эрэллэр.

И.И. НИКОЛАЕВ, Болтоҥо нэһилиэгин баһылыга:

– „Мындаҕаайы" ТХПК 3 механизированнай звенота оттооһуҥҥа турунна. И.А. Кузьмин звенота Быттыкка, М.Г. Попов звенота Иһин Күбээйигэ, Н.Н. Николаев звенота өрүс уҥуор Тополиҥа хочолугар киирдилэр. Барыта 8 механизированнай звено үлэлиир.

Билиҥҥитэ 120 гектарга оҕустаран 36 тонна от кэбиһилиннэ, прессэнилиннэ. Оттооһун тэтимэ түргэтиир, үлэ күүһүрэр.

К.И. ПЕРМЯКОВ, Мугудай нэһилиэгин баһылыга:

– Быйыл былааммыт оһус улахан — 2900 тонна. Билиҥҥи туругунан 2 толору механизациялаах, 8 сиэлэ суох механизацияланан усталаах хаһаайыстыбалар кыра техникаларынан оттоо киирдилэр.

В.В. Банников толору механизациялаах звенота Холу Абааһылааҕын саҕалаата. Е. Е. Пинигин оттооһуҥҥа эрдэ, от ыйын саҕаланыытыгар киирбитэ. ЖСПК толору механизациялаах звенота Тыймыыттан саҕаланыыр. Киниэхэ МТЗ тракторданахтар, рулоннай прессэлээхтэр. Кыаммат араҥаҕа, сакаастабыттарга оттооһуҥҥа рестенаһэ оҥорон көмөлөһөллөр.

Кэпсээтэ Алексей СЛЕПЦОВ.

ЭҔЭРДЭЛИИБИН!

Убаастабыллаах Андрей Тимофеевич!

Эн үтүөкэр уруккугун умнубакка билиҥҥиҥэ диэри сылдьарын иннинэ туох буолууга, ситиһиилэргэ тиэрдибитэ чуолкай көҥүлэ. Улууспар ыытар тэрээһиннэрин улуус дьонун олоҕун кыттааҕа дьүөрэлии буолуута улууһу бииргэ санааланыыга тиэрдэн, убуулэйдээх "Мааҥчары оонньууларыгар" бөртөхтөй ситиһиилээхтик. Хаһыык да көрүүлэ улуус хамаандатын кинилэ тутта-хаппа сылдьыыта, тулалыыр эйгэҕэ убаастабыллаахтык сыһыаннаһыыта киһи харахха быраҕыллан, үтүөтүк көрүүлэ.

Улахан махтал буоллун ситиһиигит иһин. Боотуруускайдар буоламмыт иннигэн үөрэбит, астынабыт. Саха сирин иннирингэт - оскуола выпускниктарын аатыттан Чурапчы дьонугар-сэргэтигэр, эһиэхэ кыттан тэҥҥэ үөрүүбүтүн тиэрдэбит.

Убаастабыллаах Чурапчым дьоно!

Саха сирэ барыта туһарыгар эрин курдук эрэлин, эһиги үгэс, спорка, култуураҕа кыайыылары ситиһиини кэтэһиэхэ. Дьоллоох буолуҥ, Соргулаах буолуҥ тоҕус томторҕоох Боотуруускайдар!

Эҕэрдэни кылары иннирингэт - оскуола выпускниктэрэ, выпускниктара. Махтал эйиэхэ Чурапчы Аҕа баһылыга Андрей Тимофеевич сахалыы муударай, өйдөөх үлэн иһин. Тумуктээн этиэм этэ:

«...Сахам сирэ – дьонноох-сэргэлээх. Дьоно-сэргэтэ – Чурапчылаах...»

Гаврил Иванович КАПРИН.

Туһалаах каникул

УСТУДЬУОННАР ҮЛЭЛИИЛЛЭР

Былырыыннытыгар бииһиги улууспутугар устудьуоннар этэрээттэрин үлэтэ сайыны күүскэ ыытыллар. Ол курдук 2016 сылга 6 биригээдэҕэ 140 устудьуон, кинилэр истэриттэн 40-ча бөһүөк улууспут ыччаттара, кэлэн күүстээх үлэни ыытан барбыттара.

Быйылгы 2017 сылга 3 биригээдэ (15 уол, 5 кыыс) хайдыһан бэс ыйын 26 күнүттэн саҕалаан үлэни-хамныы сылдьаллар. Бастакы этэрээт (8 уол) сүрүннээн Салыма алааһыгар күрүө тутуутугар, оҕуругут үлэлэригэр көмөҕө үлэлиир. Иккис этэрээт (7 уол) проссэ (газ, уот киһиигэр) кэрдиилэригэр, бөх-сах ыраастааһыныгар, "Айыылаан" сынньалаҥ киин өрөмүөнүн кыра үлэлэригэр сылдьаллар. Үһүс кыргыттар этэрээттэрэ Чурапчы нэһилиэгин тупсарыы, кыраасканааһын үлэтин толороллор.

Устудьуоннар хамнастарын, астарын-үөттэрин барытын нэһилиэк дьаһалтата бэйэтэ уйунна. Баһылык С.А. Сарыгдаев бэйиэ салалтатынан үлэ-хамнас күүскэ ыытыллар, ыччаттар санаалара бөҕөх, эрэх-турах сылдьаллара киһини үөрдэр.

Устудьуоннар бука бары бөһүөк Чурапчыбыт нэһилиэгин ыччаттара буолаллар, кинилэр ХИФУ-га, Чурапчы колледжыгар, Чурапчытааҕы физической культура институтугар, финансовай-экономическай, технической колледжка, Иһин Уһук федеральнай уокуруп үөрэҕин кыһаҕар үөрэнэллэр.

Сезон сабыллыыта, бастыҥ үлэлээх устудьуоннар наҕараадаланыахтара.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Социальнай өйөбүл

БЭЙЭ КЫАҔЫН ҮӨСКЭППИТТЭРИГЭР, МАХТАЛБЫТ УЛАХАН

2017 сыл муус устар ыйын 21 күнүгэр Саха сирин Ил Дархана Егор Борисов "О социальной поддержке отдельных категорий граждан в Республике Саха (Якутия)" диэн ыйааҕа тахсыбыта. Бу докумуон элбэх оҕолоох ыалга уонна кыаммат араҥа дьарыктаах буолуутугар туһуламмыта. Егор Афанасьевич бу быһаарыныыта киһи элбэхтэ улуустарынан, куораттарынан нэһилиэнньэни кытары көрсүһэн, дьон санаатын истэн уонна кыаммат ыаллар дьыалаларын эр-уоттарынан сылдьыбытын түмүгэр ылыныллыбыта.

Республика Аҕа баһылыгын ыйааҕа, сүнньүнэн улуус бөһүөнэ салайыытынан үөрэниэрдэр сүктэриллибитэ. Социальнай управление үлэһиттэрэ кыаммат ыалларга, ыарахан усулуобуйаҕа олорор сулумах дьонно ас-таҥас ылан биэрэллэр уонна социальнай контракт нөҥүө бииргэ диэн дьоҥҥо государственнай көмө оҥоруута үлэлииллэр. Бүгүҥҥү ыстатыйабар социальнай контракт көмөтүнэн номнуо ааттарынаар туран үлэлии-хамныы сылдьар дьон туһунан кэпсиим.

Ыһыахтарга эрэ буолбакка күннээҕи олоххо ыалынан оһус туҥкаҕайдык оҥуллубут, дьэрэкээн былыллаах-таҥастаах саҥаһасхохсылар дьахталлар ууллуулар частай кэлэр буоллулар. Инникик кэрэ оҥоһуугу оҥорор кыһыннан **Сарыылаана Оконешникова**, Алдар нэһилиэгин олохтооҕо буолар. "Мин бу социальнай контракт оноотун туһунан, кылыктан ороосун дьарыктаан 2013 сыл муус устарыйытыгар саҕалаабытым. Бу үс сылгар сылдьа дьүөрэлэстэриэрэ, билиҥҥи сакаасчытар кыттыгастара, республика араас муннуктарыттан тиэйэн сакаас биэрэллэр. Араас оноһуктарынан дьарыктанан бараммын, бэйэбин кыайан оруугун буллум. Муус устар саҕаланыытыгар саҕалаан аныралаах ыйын бүтүүтүгэр диэри сакааһым толору турар. Быйыл ордук сөрүйбүтүм диэн эр киһи кыл сүгэһиттэтин ордук сакаастыыр буоллулар. Саамай улахан махтабын тиэрдиэм этэ, билигин турар, республикабыт Ил Дарханыгар Егор Афанасьевич Борисовка. Киһи табатык өйдөөн, кыһаҕан иннэн бэйэ дьарыгын саҕалаабакка сылдьар дьоҥҥо күүскэ өйөбүл буолла. Маны таһынан улууспут социальнай харалтатын управлениетын начальнига Лидия Васильевна Тосукаева эмиэ улаханнык көмөлөстө, кинилэ, бары социальнай үлэһит кыргыттарыгар сүбэнэ буолбуттарыгар бэрт махталлыабын тиэрдэбин. Инникитин кыһыйан өрүү сылдьан аһыахтыы баҕарабын, баҕалаах дорҕооҕо оптуоннаан 2-3 кыайыгар дьарыктыыр саҕалаахтыан. Иһин үлэтэ диэн иһин сыралаах, элбэх тулуурдаах эрэйдэр, дьоннор дьаҕаны ону сыаналыыр буолан эрэллэригэр үөрэбин, ол эрэн салгыннар сыаналара кыччыыр дьоҥҥо табыластаах. Кыһыннытыгар элбэх сакаастары бэлэмнээн эрдэттэн күүстээх үлэҕэ бэлэмниир сылдьаах сылдьыабын. Биир сүрүн ыарахан оруоттаах булааһына буолар, маһынтан көстөрө алах сэҕэх, иһин өттүнэн уустуктардаах", – диир киһи.

– Ас, кэпсээ, – диэн хаһыык баҕарар тэрилтэтин, дьэ көргэнэ үөрэ иһинээҕи өрөр көрэ анар **Оксана Константинова** тэрийбит "Мегэ" тэрилтэтэ күн айыы, оробуон суох үлэлиир. Аһын менютугар суши, пицца, лагман "Улон", эбиэт, салаттар, бурдук астара киирэллэр. "2014 сыл күһүнүгэр үлэбин саҕалаабытым. Итэбиттэн медалыын, эрэ балыһыйа үлэни сылдьыбытым. Хамнас кыра этэ, дьэ көргэниим балаҕанныата лагман ыарабыта, кыра оҕобун көрөр эргэтинэ оннооҕор тиэрэ ыаар харчыта суох буолбут көмөлөөх этибит. Ол иһин, ким эрэ өй уунуутан эбиитэ дуу, миэхэ бурдук аһын буһаран атыылыыр буолбутум, иһин кэлин биир-биир дьон иҥэбит элбэх аһым ассортиментын дьалаан барбытым. Сыаналлы тута сатыыбыт, билиҥҥи биригээдэ шеф-поварбахтан, анал үөрэҕэ суссаҕ үлэлиир. Кистэн буолбакка кытта көмө оноотуун тайаатар хаҥаастыбабыт мэлтиэ сыраҕа, үлэһит иһиэн тибиэт бэлэхбит көмөлөөх этибит, ол эрэн билиигин барыта онуутар түһэн хаҥыстыбыт биэрэ үөрэтэ. Ыарахаттары ардах түстэҕинэ суол кыһаҕалларын көрсөбүт, таксилары нэймыллын саатыбыт, үлэһиттэри буларга арыт ыарахан буолааччылар.

Социальнай контракты туһанаммын, бастаан кыра хобордохтон ас буһарыыннан дьарыктаммыт буоламмына, билигин улахан объемнаах аппараттарга үрэлэрдьэхтин. Дьоҥҥо субуу диэн үлэлэтиннэр, баҕарыылар, очередьга хайаан дьаҕаны ситиһиини кыайыах! Тиэрэ санаарар дьон тыллар хайаан да истибит буолуҥ. Ситиһиилэх дьону кытары кэнэ кэпсиэхсэ наада, очереды бэйэ эмиэ ситиһиилээх буолуун.

Иннинаи былааннар оһус улахаттар, үчүгэй помещение ылан эбэтэр тутан оҕолор кытары сылдьар сынньалаҥ кафе арыйыахтыан баҕарабын. Бэйэм күүспэр эрэлим улахан. Манныыр программа киирэн көмөлүү оҥорбут республикабыт баһылыгар Егор Афанасьевичка, ону таһынан улуус социальнай үлэһиттэригэр сүбэнэ буолбуттарыгар махталбын тиэрдэбин", – диэн Оксана кэпсиир.

2016 сыл муус устар ыйтан **Константин Софронов** социальнай өйөбүл оноотун туһанан үлэлиир. "Афанасий Тимофеев диэн табаарыспыттан маннык социальнай көмөнү оҥороолорун истэммин, бизнес-былаан оностон улууска социальнай управлениеҕа тиийбитим. Кинилэр сүбэлэринэн индивидуальнай предприниматель буоламмын, бастакы көмөнү ылан дьаҕаны соҕуруутан оборудование сакаастаан ылларбытым. Пеноблокураан диэн маһыйаахтыахтарбын ол дьарыктанабын. Ол онно киирэр дьиэ ис, тас бэрээдэгин, үрдүн (бороостуойдук этэҕэ пенопласт ыстарыла), пирик, хотон эркиннэрин бүрүйүү. Тэрилэтэ, чаастанай дьоҥҥо үлэ хайаах көстөрүнэн сылдьабыт. Бу өйөбүлтэн кыаллан аныыкан, бэйэм үлэлээммин-хамнаммын иккис аппаратын ылыныам, икки үлэһиттэнэм. Сыаналар ыраһааҕа аастыбыт икки сыл аҥаара оттугар турбут суумаланыар сылдьар, ол эбэтэр биир кв. м 1000 солкуобай буолар.

Социальнай контракт бэйэ дьаһалын тэрийэргэ улаханнык көмөлөөх эбит; саҕалыан баҕалаах дьоҥҥо үчүгэй бизнес-былаан оностуоҥ диэн сүбэлиэм этэ. Тулаҕа улууска улаханнык сайда, үөрүйэх илиги иннэ хабан толкуйдуур ордук быһылаах. Инникитин дьарыкпын кэҥэтэн иһэр санаалаахпын, дьон билигин маннык технологияны бааран сатарыа өйдөөн эрэр. Бэйэм айыылаабыт уустук усулуобуйабытыгар саамай туһалаах бүрүйүү буолар диэн этэбин, тоҕо диэтэххэ тымныыны киллэрбэт, итиини таһаарбат. Хаһабура 7х7-лээх тутуу тас эркинин бүрүйэргэ оргутунан 80 тыһ. солк. барар, иһин 25-50 сылга диэри туруйан турар сноосталаах, атын бүрүйэр матырыйааллар мунутабына 5-10 сылга эрэ бараллар. Аны баҕарыылаах иҥэбинтэ толорууэн иннэр, умайан тахсар кутталлар суох. Сакаастары барытын толорорго дьулуһабыт. Толору ыстарбат да буолуохтааҕа, истиэнэ, мунньук бэһэстарын эмиэ бүрүйэн биэриэхпиин сөп.

Улууспут социальнай үлэһиттэригэр улахан махталбын тиэрдиэхпин баҕарабын, махтал тылларын аныыбын таттараах көрсөммөр, киһиминиинэ өйдөөн, тэҥнээ сүбэлиһэммин буларыны саҕалаабыппын. Иһин таһынан күүс-көмө буолбут дьонмутан табаарыстарым буолаллар, кинилэр техника оттуунан хаҥаастыһа сүүрэллэр-көтөллөр, иһиһин махталлаахпын", – диэн Софронов кэпсиир.

Кэпсээтэ Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Киһи уонна сокуон

Александр Жирков Уһук Илин5нэ сир учаастагын биэрэр сокуоҥҥа Ил Түмэн киллэрэр уларытыыларын туһунан Госдума таһымыгар кэпсэттэ

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин Бэрэссэдээтэлэ Александр Жирков бу ый 18 күнүгэр Москва куоракка «2018 сылга уонна 2019 уонна 2020 сыллардааҕы былааннаммыт кэмнэ бүддьүөт; түһээн уонна таможенньаҕын бэлиитикэтин хайысхатын торуттэрэ» тиэмэҕэ ыытыллыбыт парламент истиилэригэр кыттыыны ылла.

Ил Түмэн спикерэ Александр Жирков «Судаарыстыбаннай эбэтэр муниципальнай бас билиигэ уонна Уһук Илин федеральнай уокуругун састаабыгар киирэр Россия Федерациятын субъектарын сирдэригэр-уоттарыгар сир учаастагын граждааннарга биэрии уратыларын туһунан уонна Россия Федерациятын тустаах сокуон суолталаах аакталарыгар уларытыы киллэрэр туһунан» Федеральнай сокуоҥҥа уонна «Хамсаабат баайы-дуолу судаарыстыбаннай регистрациялааһын туһунан» Федеральнай сокуоҥҥа уларытыы киллэрэр туһунан» сокуон барыла Россия Федерациятын Судаарыстыбаннай Думатыгар иккис ааҕыыга көрүллүөн иннинэ «Биир ньыгыл Россия» Бүтүн Россиятааҕы политическай партия парламеннааҕы фракциятын салайааччыта, Россия Федерациятын Судаарыстыбаннай Думатын Бэрэссэдээтэлин солбуйааччытын Владимир Васильевы кытта көрүстэ.

2017 сыл от ыйын 14 күнүгэр Судаарыстыбаннай Дума «Судаарыстыбаннай эбэтэр муниципальнай бас билиигэ уонна Уһук Илин федеральнай уокуругун састаабыгар киирэр Россия Федерациятын субъектарын сирдэригэр-уоттарыгар сир учаастагын граждааннарга биэрии уратыларын туһунан уонна Россия Федерациятын тустаах сокуон суолталаах аакталарыгар уларытыы киллэрэр туһунан» Федеральнай сокуоҥҥа уонна «Хамсаабат баайы-дуолу судаарыстыбаннай регистрациялааһын туһунан» Федеральнай сокуоҥҥа уларытыы киллэрэр туһунан» сокуон барыылын бастакы ааҕыыга ылыммыта.Сокуон барылыгар ылыныллыбыт көннөрүүлэр истэригэр бүлүүр сиргэ-уокка сир учаастагын биэрии болдьуруоһугар сыһыаннаах көннөрүү эмиэ киирдэ.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин отутус (уочарагтаах) пленарнай мунньаҕар өрөспүүбүлүкэ дьокутааттара бүлүүр сиргэ-уокка сир учаастагын биэриини уратыларын билиттэрбиттэрэ. Федеральнай сокуон барылын көрүү түмүгүнэн дьокутааттар Судаарыстыбаннай Думаҕа «Судаарыстыбаннай эбэтэр муниципальнай бас билиигэ уонна Уһук Илин федеральнай уокуругун састаабыгар киирэр Россия Федерациятын субъектарын сирдэригэр-уоттарыгар сир учаастагын граждааннарга биэрии уратыларын туһунан уонна Россия Федерациятын тустаах сокуон суолталаах аакталарыгар уларытыы киллэрэр туһунан» Федеральнай сокуоҥҥа уонна «Хамсаабат баайы-дуолу судаарыстыбаннай регистрациялааһын туһунан» Федеральнай сокуоҥҥа уларытыы киллэрэр туһунан» 188813-7 №-дээх федеральнай сокуон барылын төлөрү ыытыар туһунан Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин уурааҕын ылыннаран ыыппыттара.

Саха сирин парламентарийдара бэлиэтээбиттэринэн, федеральнай сокуон барылын 1 ыстатыйатын 5 пуунугар олоҕуран «Судаарыстыбаннай эбэтэр муниципальнай бас билиигэ уонна Уһук Илин федеральнай уокуругун састаабыгар киирэр Россия Федерациятын субъектарын сирдэригэр-уоттарыгар сир учаастагын граждааннарга биэрии уратыларын туһунан уонна Россия Федерациятын тустаах сокуон суолталаах аакталарыгар уларытыы киллэрэр туһунан» 2016 сыллаахха бэс ыйын 1 күнүнээҕи ФС-119 №-дээх Федеральнай сокуон 7 ыстатыйатын 16 пуунун сайаатыы эрдэҕинэ көстүбүт биэрэргэ этиллэр. Онуоха бу сир учаастагар бүлүүр сир-уот өрүттэригэр сир учаастагын граждааниҥҥа босхо туһаныыга биэриини аккаастыырга төрүт буолар.

Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр 365 бүлүүн дьарыктанааччы баарыттан 362-тэ хамсаабат баай-дуол Уопсай судаарыстыбаннай реестрыгар регистрацияламмакка уонна аһаҕас кадастр картатыгар көрдөрүллүбэтэх бүлүүр сиргэ уһун болдьохтоох лицензиянан бүлүүлэр. Маннык быһыы-майгы сир уонна ойуур учаастагын лицензияҕа олоҕуран түгэнин сокуонунан көрүллүбэтэх буолан үөскүүр. Ону таһынан, урут бэриллибит уһун болдьохтоох бүлүүр лицензиятын бүлүүр соботуонньутугар уларытыы Россия Федерациятын Конституционнай Суутун 2015 сыл бэс ыйын 25 күнүнээҕи 17-П №-дээх уурааҕынан күн бүгүҥҥэ диэри бобуулаах буолан, ойуур учаастагын түүлээхтэр дуогабарга кылайан түһэрэллибэт.

ФС-119 №-дээх Федеральнай сокуон 7 ыстатыйатын 16 пуунун саҥа эрдэҕинэ быһыытынан бүлүүнэн дьарыктанааччылар бүлүүр сирдэригэр-уоттарыгар граждааннарга сир учаастагын хайдах баҕарар көрүҥүнэн туһаналларыгар көҥүл бэриллэр. Саха сирин дьокутааттара ону бүлүүнэн дьарыктанааччылар быраабтарын хааччахтыыранан уонна федеральнай сокуоннарга сөп түбэспэтинэн ааҕаллар.

Бу сокуон барыла Россия Федерациятын Судаарыстыбаннай Думатыгар регионнар парламеннарын «каникуллары» кэмигэр тиэтэлинэн көрүллэн эрэрин бэлиэтиир тоҕоостоох. Маннык түгэҥҥэ субъектар, бэйэлэрин тустарын аахсан туран, сөптөөх көннөрүүнү уонна уларытыыны ымпыктаан-чымпыктаан оҥороллоругар уонна Россия Федерациятын Федеральнай Мунньаҕар тус санааларын туруорсалларыгар кыаҕы биэрбэт диэн бэлиэтиир Александр Жирков.

Госдума Бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Владимир Васильевы кытта кэпсэтиигэ кыттыгас өлүүлээх тутууга албыннаммыт дьон кыһалҕаларыгар эмиэ таарыйылынна.

От ыйын 3 күнүгэр Судаарыстыбаннай Дума Бэрэссэдээтэлэ Вячеслав Володин «Олорор кыбартыыралаах дьиэлэри уонна хамсаабат баай-дуол атын объектарын кыттыгас өлүүлээх тутууга кыттыы туһунан уонна Россия Федерациятын тустаах сокуон суолталаах аакталарыгар уларытыы киллэрии туһунан» Федеральнай Сокуоҥҥа уларытыы киллэрии туһунан» федеральнай сокуон барылын иккис ааҕыыга бэлэмнээһинигэр кыттыгас өлүүлээх тутууга кыттааччылар быраабтарын уонна интэриэстэрин сокуонунан көмүскүүр кэлиҥҥиттэн ньыманы тобулуу боппуруоһугар ыытыллыбыт парламент истиилэригэр: «Биһиги бэйэбит сүрүннээн тэрилтэлэргэ сорох бэлиэмэ суох биэрэн хонтуруолу сүтэрдибит, иһи хонтуруол сорунуулаах тустаах», – диэн бэлиэтээн туран, Судаарыстыбаннай Дума вице-спикерэ Владимир Васильев салалтатынан үлэлиир бөлөххө тэрийээччигэ сорудахтаабыта уонна регионнар парламеннарын албыннаммыт дьон боппуруостарын сирийэн көрөллөрүгэр уонна дьүүллэтиилэригэр этии киллэрбитэ.

Ил Түмэн спикерэ Александр Жирков Россия парламенын вице-спикерин Владимир Васильевы кытта көрсүһүүтүгэр Саха сиригэр албыннаммыт дьон боппуруостарын сүүрүүтэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин иһинэн үлэлиир бөлөх тэрийээччи быһаарыы ылылынна.

Александр Жирков бу бөлөххө ситэриилээх былаас, сокуону оҥорор былаас, тутааччылар, сакаасчыттар уонна өрөспүүбүлүкэ общественноһа киирэхтэлэр, итинник тустаах боппуруос бары өттүттэн дириҥник ырытыллан быһаарыллыахтааҕын уонна федеральнай бүддьүөт үбүттэн таһыччы суохтааҕын тоһоҕолоон этэр.

Бу көрсүһүү түмүгүнэн Ил Түмэн Бэрэссэдээтэлэ Александр Жирков от ыйын 20 күнүгэр Саха сирин парламенын аһаҕас истиини ыытарга сорудахтаата.

Ону таһынан, Александр Жирков Судаарыстыбаннай Дума дьокутаатын Галина Данчикованы кытта көрсөн Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуону оҥорууга кыттыһыыларын Судаарыстыбаннай Дума көрүүтүгэр аһары боппуруостарын дьүүллэстилэр. Онуоха Александр Николаевич Уһук Илиҥҥэ уонна Арктикатааҕы регионнар сокуону оҥорор уорганнара сомоҕолоһон, түмсүүлээхтик үлэлииллэрин ситиһиигэ сүрүн болҕомтону уурарга сүбэлэстэ.

Ил Түмэн пресс-сулууспата.

2017 - улууска История сыла

Быйыл сайын Чыаппара бастыҥ ыччата Уйбаан Оконешников Ламмыарыкыттан төрүттээх дьону мунньан, «Алаҕар аймаҕа» хамсатан хоту көһөрүллүү 75 сылын көрсө «Ждановка» холкуостан хоту барбыттарга, улуу сэриигэ сылдьыбыттарга анаммыт стелла оҥорон туруордулар. Ламмыарыкы алааһа ытык урдэлигэр дьон-сэргэ тоҕуоруһа мустан бу сүгүрүйүү мэҥэ бэлиэтин арыйан ыччаккка кэс тылларын этэн, аахсыыта ахтыһан бэрт сэргэх тэрээһин ыытылыбыта.

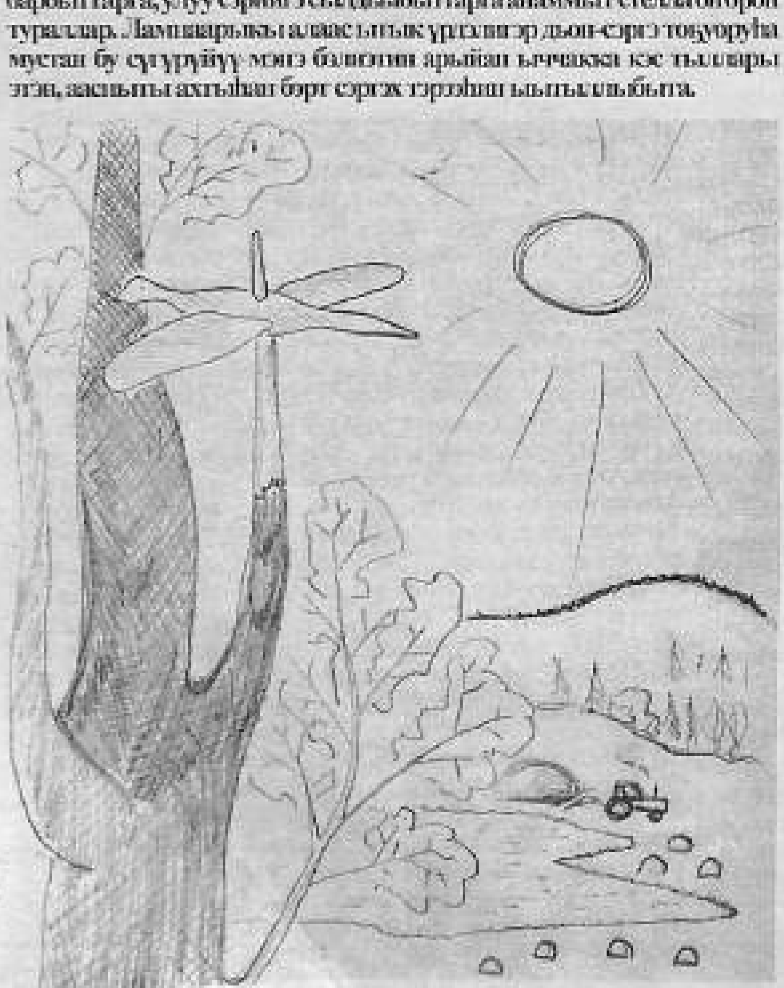

“УЛУУ СЭРИИ ТААБЫРЫННААХ ЭМЭГЭТЭ”

Ол тэрээһиҥҥэ сылдьан олус кэрэхсээбитим. История сылыгар улахан суолталаах түмсүү буолбута. Эбиитин Уйбаан Уйбаанабыс Оконешников аҕата-миэхэ биир ытык сири илдьэн көрдөрөн сэһэргээ. Ол курдук Ламмыарыкы алааска Чыаппаратан тиийиигэ, бэрт үрдүк сис халдьаайы оройугар эмэгэттээх тиит үүнэн турар эбит. Эмэгэти көтөр быһыылаах мас оройун суоран оҥордубуттар. Көр көрдүн ааһан балачча эргэрбит эрээри көтөр тумса, кыната, кутуруга хараҕа балачча биллэр турукталлар.

Эрдэҕиннэн дьон ахтыыларынан эмэгэти сэриигэ барааччы ыччаттар оҥорон халларбыттар. Ол эрэн чуо ким оҥорбута, ким оҥорорго тыл көтөхпүтэ биллибэт. Таабырыннаах эмэгэт көтөр арҕаа диэки хайысхалаах элбэх санааны үөскэтэр. Сэриигэ аттанааччы турар хорсун ыччаттарбыт өстөөххө суос биэрэн тыыннаах кэлэр көтөрү маска кыһан оҥордубут буолуохтарын сөп. Иккис сабаҕалааһыныынан Алаҕар бастыҥ ыччата сэрии кыайыылаах түмүктэниитин ыралаан эйэлээх көтөрү эмэгэт оҥорбут буолуохтарын эмиэ сөп.

Оччотооҕу эдэр дьон ойдорун-санааларын сэргэхситэн киһи соҕор-махтайар. Биһиги эһэлэрбит, сэриигэ тоҥуйбэтэх убайдарбыт «Сэриигэ барыыт!» диэбиттэрин эрэ ааһыы үөрүүтэн, хомуйан аат эрэ харыга айанна ааһаахтара. Хааннаах өстөөҕү оһороору, кырыктаах кыргыһыыга бэйэлэрин харыстаммакка кыайыы туһугар иэ сүрэхтэрин ылынан, хорсун бигэ санаалаах, кыыһыран-уордайан Ийэ сирдэрин көмүскүү аттаммыттара. Ол туоһутунан бу эмэгэт буолар. Оҥоһуллубут кэмэ, уолаттар сэриигэ барбыт сылдара улахан кырыктаах кыргыһыылардаах 1942 сыл буолара сабаҕаланар. «Ждановка» холкуос элбэх бастыҥ ыччата сэриигэ эргиллибэтэҕэ.

«Кыргыһыы хонуутугар эмэгэтим харыстаан буолуо, баҕар өстөөх буулдьатыттан өстөр түгэнинэх буолуохпутуна, оҥорбут мас көтөрбүт куппутун дойдубутугар көтүтэн аҕалыа» диэн санааны көтөҕөн бэрт кэрэмэттээхтик оҥорбуттара аныгы киһини дьиктиргэтэ долгутар. Махталлаахпыт, сүгүрүйэбит улуу көлүөнэ дьоммутугар, эйэлээх, көҥүл сайдар олохпутун көмүскээн биэрбиттэригэр. Аныгы ыччат умнуо суохтаах историятын, тэрилиилэрин ытык сирдэрин ыытыы уорэниэхтээх.

Ол санааттан Уйбаан Уйбаанабыс өссө Чуранчы сайылыкпыттар байыаннай ахтыыны оҥорон, бу эмэгэттээх тиит турар халдьаайытыгар мэҥэ бэлиэ оҥорон туруорбута. Кини голэмэн алаһы иннигиттэн-хоту өттүттэн көрөн турар эмэгэт көтөр эйэлээх олоҕу, үтүө торуттэрбит сырдык аатыларын, хорсун буойуннарбыт көмүскээбиттэрин туһунан туруоҕа. Ыччаттар улууспут, нэһилиэкпит историятын үөрэтиэ, чинчийиэ, сылдьар ааһан иистэхтэринэ, кэлэр көлүөнэлэргэ историябыт баайын тириэрдэр сорук үһиги сүгүөхтээх буоллаҕа. Онуоха Уйбаан Уйбаанабыс Оконешников курдук энтузиаст, үйэтиниигэ улахан суолтаны ууран, төрөөбүт түөлбэлэрин иэ сүгэхтэрин таптыыр дьон үтүө холобур буолуохтара.

Афанасий ЗАХАРОВ.

Прокуратура иһитиннэрэр

Чурапчы улууһун прокуратурата холуобунай буруйу оҥорбут дьон утары суудаарыстыбаннай буруйу өйөөһүнүн туһунан 2017 сыл маҥнайгы аҥарын түмүктэринэн сибидиэнньэлэри сырдатар

1) 2017 сыл тохсунньу ыйын 13 күнүгэр 1991 сыллаах Үөһээ Бүлүү улууһун Тамалакаан сэл. төрөөбүт Е. гражданин РФ ХК 159 ыст. 4 чааһынан көрүллэр холуобунай буруйу – түөкүннээһинин, ол эбэтэр бэйэтин сулууспатын балаһыанньатынан туһанан туора дьон мал-былыгын албынынан аһарыыйыны уратты бэлиэ кээмэйдээхтик соруйан оҥорбутугар сууттанна. Чурапчы улууһун суутун бириигэбэринэн Е. гражданиныгар ыстыраабы суох көҥүлүн хааччахтааһынна сукс 2 сыл болдьохтоох көҥүлүн быһыы накаастабыл миэрэтэ анаан сокуоннай күүһүгэр киирбитэ. Сууттанааччы бу бириигэбэри кытары сөбүлэспэккэ үҥсүү киллэрэн, холуобунай дьыала Үрдүкү Суукка көрүллүүтэ. Апелляционнай бородуубунан ыытыллыбыт мунньах түмүгүнэн, Е. гражданиныгар анаммыт накаастабыл миэрэтэ сөптөөҕүнэн буолан, оройуон суутун бириигэбэрэ уларыйыма хаалла.

2) 2017 сыл тохсунньу ыйын 16 күнүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата Чурапчы оройуонун суутугар 1989 сыллаах Чурапчы улууһун Хаһыҥ сэлиэнньэтигэр төрөөбүт Б. гражданиныгар РФ ХК 161 ыст. 1 чааһ. көрүллүбүт буруйу тиксэрдэ. Дьыала көрүүтүн суһалын Б. арыгы иһэн турукка сылдьан икки тогул халааһыны, ол эбэтэр туора мал-салы аһаҕастык аһарыйыны оҥорбут. Суут буруйдуур бириигэбэринэн Б. РФ ХК 69 ыст. 2 чааһ. сиэрдэринэн аныммыт накаастабыллар: икки буруйу оҥорууга туһунан 1 сыл уонна 6 ый көҥүлүн быһыы, сорҕотун эбэн, бүтэһиктээх накаастабыл быһыытынан 2 сыл көҥүлүн быһыы анаата.

3) 2017 сыл тохсунньу ыйын 18 күнүгэр 1963 сыллаах Үөһээ Бүлүүгэ төрөөбүт Ф. утары РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт буруйу оҥорбутун чахчыларга көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба буруйдааһынын өйөөтө. Суут мунньаҕар Ф. 264.1 ыст. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбутун иһин кинилэ 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаан туһунан бириигэбэрдэннэ.

4) 2017 с. тохсунньу ыйын 18 күнүгэр Мэҥэ-Хаҥалас улууһун Балыктаах сэлиэнньэтигэр 1986 с. төрөөбүт С. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбут. Суудаарыстыба буруйдааһына С. дьайыыларга РФ ХК 264.1 ыст. көрүллэр буруй быһыытынан сыаналаммытын тоҕоруу өйөөтө. Чурапчы Мировой суутун бириигэбэринэн С. 200 чаас, сорох ыстыраабы кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

5) 2017 сыл тохсунньу ыйын 19 күнүгэр 1980 сыллаах Чурапчы сэлиэнньэтигэр төрөөбүт Г. тырааныспар сиэрэстибэтин салайан ыыта сылдьан болоҕуочунай дуоһунастаах сирэй сокуоннай ирдэбилинэн итирик туруктааҕын бэһиэрэр медиссиинэ туоһулааһыныттан аккаастаммытын иһин административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыытын иһин, РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорон суут иннигэр турбутугар Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба буруйдааһынын өйөөтө. Чурапчы улууһун Мировой суутун бириигэбэринэн Г. гражданиныгар 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

6) Чурапчы улууһун прокуратурата 2017 сыл олунньу ыйын 1 күнүгэр Чурапчы улууһун Чурапчы сэлиэнньэтигэр 1966 с. төрөөбүт О. РФ ХК 111 ыст. 2 чааһын «з» пуунунан буруйданан, ол эбэтэр киһи доруобуйатыгар ыараханы эмсэҕэлээһини сорудах, сэрэх курдук туһаныллар малы туттан туран оҥорон сууттаммытыгар суудаарыстыбаннай буруйдааһыны өйөөтө. Чурапчы оройуонун суута О. 4 сыл көҥүлү быһыы накаастабылын көҥүлү хааччахтааһына суох аныыр бириигэбэрдээтэ.

7) 2017 сыл олунньу ыйын 6 күнүгэр 1990 сыллаах Чурапчы сэлиэнньэтигэр үөскээбит Н. РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчылыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, Н. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбут. Суут бириигэбэринэн Н. гражданиныгар 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

8) 2017 сыл олунньу ыйын 20 күнүгэр Чурапчы улууһун Мировой суутугар 1991 сыллаах Чурапчы улууһун Хаһыҥ сэлиэнньэтигэр төрөөбүт А. утары холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба буруйдааһынын өйөөтө. Суукка А. кэстэн туран малы эрэллээн эрэннэрбэккэ буолууну оҥорбута тоҕору дакаастанна. А. оҥорбут дьайыытыгар 8 ый көҥүлүн быһыытынан накаастанна.

9) 2017 сыл олунньу ыйын 24 күнүгэр 1977 сыл төрүөх Таатта улууһун Чөркөөх нэһ. төрүөх Щ. Чурапчы улууһун суутун иннигэр турда. Суудаарыстыба буруйдааһына Щ. гражданиныгар РФ ХК 112 ыст. 2 чааһ. «з» пуунунан уонна 117 ыст. 1 чааһ. көрүллүбүт холуобунай буруйдары тиксэрдэ. Ол курдук, суут мунньаҕар Щ. 2016 сыл кулун тутар 31 күнүгэр 2016 сыл алтынньы ыйын 19 күнүгэр диэри биирэ гражданскай бэрээдэгинэн олорор кэргэнин М. аҥардастыы атаҕастыыр, эрэйдиир, баттыыр, эр киһи быһыытынан сирэ суох оҕо тутан, дьахтара бэйэтин утары оҕо көрбөтөрбөт сыаллаах, сылгыга суох сыппахтары булан-була, тус бэйэтэ сөбүлээбэт сыһыаныттан сылтаан, бэйэтигэр тоҕоостоох көмө булларан айыы, уһун кэмҥэ тиһигин быспакка эрэ М. эчэйиин уйулҕа эрэйдэниитигэр үгүс түгэннэргэ сорудах тиэрдибитэ дакаастанна. Суут бириигэбэринэн Щ. 112 ыст. 2 чааһ. «з» пуунунан көрүллэр буруйу оҥорууга буруйдааныан биллэрбэ уонна 2 сылга, 117 ыст. 1 чааһ. 1 сылга көҥүлүн быһыы накаастабылы анаммыта. РФ ХК 69 ыст. 2 чааһ. сиэрдэринэн аныммыт накаастабыллар сорҕолорун эбэн, бүтэһиктээх накаастабыл быһыытынан Щ. 2 сыл 6 ый көҥүлү быһыы накаастабылын анаата.

10) 2017 сыл кулун тутар ыйын 20 күнүгэр Чурапчы федеральнай суутугар 1980 сыллаах Чурапчы сэл. төрөөбүт В. гражданин РФ ХК 216 ыст. 1 чааһ. көрүллэр холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба аатыттан буруйдааһыны өйөөтө. В. сиэрэ үлэтин ыытыыга эрэ сэрэхтээх буолуу быраабылатын кэһэн, оҕо оскуолаҕа бааһырар ыытыыт, ол түмүгэр оскуола бүтүннүү умайбыт. Суут В. гражданиныгар 216 ыст. 1 чааһ. көрүллэр буруйу оҥорууга буруйданыын билиннэ уонна кинилэ 30 тыһ. ыстараан накаастабыл анаата. Маны таһынан сууттаммыттан муниципальнай тэриллиигэ тиксэриллибит хорумньуну иэһэйэр үлэ бэрэ турар.

11) 2017 сыл кулун тутар ыйын 21 күнүгэр 1977 сыллаах Чурапчы сэлиэнньэтигэр төрөөбүт К. Чурапчы сэлиэнньэтигэр, урукку өттүгэр үөскээбит түс бэйэни сөбүлээбэт сыһыаннан Т. эһийэн, салгыы киһини сааһын ыытан өлөрбүт чахчытын көбүтүллүбүт холуобунай дьыала иннигэр улуус прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Суут көрүүтүн түмүгүнэн К. РФ ХК 105 ыст. 1 чааһынан, ол эбэтэр атын киһини сорудах өлөрүүнү оҥорбутугар буруйданыан билиниитин, накаастабылын миэрэтэ көҥүлүн хааччахтааһына суох 8 сыл көҥүлүн быһыы анаата уонна РФ ХК 58 ыст. 1 чааһ. «в» пуунугар сиэрдэринэн анаммыт накаастабылы бороустуурга кытаанах режимнээх колонияҕа ыытыллыына.

Сууттанааччы уонна киһи кэмнэрин кыайан ыытыллыбыт бириигэбэри кытары сөбүлэспэккэ Саха сирин Үрдүкү Суутугар айыыллар, ол эрэн Чурапчы суутун бириигэбэрэ сөптөөҕүнэн сыаналанан уларыйыма хаалла.

12) 2017 с. кулун тутар ыйын 31 күнүгэр 1972 с. Орджоникидзевскай оройуонун Булгунньахтаах сэлиэнньэтигэр төрүттээх Г. РФ ХК 111 ыст. 4 чааһ. көрүллүбүт буруйу оҥорон, ол эбэтэр доруобуйаҕа киһи олоҕор кутталлаах ыараханы эмсэҕэлээһини сорудах оҥорон, ол түмүгэр эмсэҕэлээбит сэрэхэ суох өлүүгэ тиэрдиини оҥорон Чурапчы федеральнай суутун иннигэр турда. Прокурор тиксэрбит буруйун кытары суут сөбүлэһэн, Г. гражданиныгар көҥүлүн хааччахтааһына суох 6 сыл көҥүлүн быһыыга уонна РФ ХК 58 ыст. 1 чааһ. «в» пуунугар сиэрдэринэн анаммыт накаастабылы бороустуурга кытаанах режимнээх колонияҕа ыытарга бириигэбэрдээтэ.

13) 2017 сыл муус устар ыйын 4 күнүгэр Чурапчы оройуонун суукатыгар 1981 с. төрүөх Дьокуускай куорат олохтооҕо В. утары көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһын оруолун толорон кыттыыны ылла. Суут мунньаҕар В. обургу кээмэйдээх наркотиктаах сиэрэстибэни атыыга баһарар сыаллаах сөпкө суох, сокуоннайа суох булуу харайыыны оҥорбутун түмүгэр 1 сыл 6 ый көҥүлүн быһар накаастабылынан бириигэбэрдэннэ. Сууттанааччы бу бириигэбэри кытары сөбүлэспэккэ үҥсүү киллэрэн, холуобунай дьыала Үрдүкү Суутугар көрүллүбэт, ол түмүгэр Чурапчы оройуонун суутун бириигэбэрэ уларыйыма хаалла.

14) 2017 сыл муус устар ыйын 11 күнүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата Чурапчы федеральнай суутугар 1970 сыллаах Чурапчы сэлиэнньэтигэр төрөөбүт Д. гражданиныгар РФ ХК 201 ыст. чааһ. көрүллүбүт буруйу тиксэрдэ. Дьыала көрүүтүн суһалынан Д. коммерческай тэрилтэҕэ салайар үлэни толорор сирэй буолан, бу тэрилтэ сокуоннай интэриэһин утары баран уонна атын сирэйгэ туһа таһаарыыны сыалтан бэйэтин боломуочуйатын туһанан, гражданнар быраптарыгар уонна сокуоннай интэриэстэригэр, суудаарыстыба сокуонун харыстанар интэриэстэригэр биллэр-көстөр хоромньуну оҥорбута тоҕору биһэрэннэ. Суут буруйдуур бириигэбэринэн Д. 2 сылга көҥүлүн быһыынан миэрэннэ. Сууттанааччы бу бириигэбэри кытары сөбүлэспэккэ үҥсүү киллэрэн, холуобунай дьыала Үрдүкү Суутугар көрүллүүтэ. Апелляционнай бородуубунан ыытыллыбыт мунньах түмүгүнэн, Д. гражданиныгар анаммыт накаастабыл миэрэтэ сөптөөҕүнэн буолан, оройуон суутун бириигэбэрэ уларыйыма хаалла.

15) 2017 сыл муус устар ыйын 11 күнүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата 1982 сыллаах Болтоҥоҕо төрөөбүт С. утары РФ ХК 160 ыст. 3 чааһ. көрүллүбүт буруйу оҥорбутун чахчытыгар көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба буруйдааһынын өйөөтө. Суут мунньаҕар С. бэйэтин боломуочуйатын туһанан атын дьон мал-салын аһарыйан улахан кээмэйдээх хоромньуну оҥорбутугар ыстыраабы, көҥүл хааччахтааһына суох 1 сыл 6 ый көҥүлүн быһыынан накаастанна.

16) 2017 сыл муус устар ыйын 14 күнүгэр Чурапчы федеральнай суутугар 1987 сыллаах Чурапчы сэл. төрөөбүт П. гражданин РФ ХК 158 ыст. 2 чааһ. «в» пуун. көрүллэр холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба аатыттан буруйдааһыны өйөөтө. П. уоруйу, ол эбэтэр туора мал-салы кистээн аһарыйыыны, гражданиныгар обургу хоромньуну оҥорбутун тоҕору билинэ. Суут С. гражданин көҥүлүн хааччахтааһына суох 1 сыл болдьохтоох көҥүлүн быһар бириигэбэрдээтэ.

17) 2017 сыл муус устар ыйын 17 күнүгэр 1984 сыллаах Арыылаах сэлиэнньэтигэр үөскээбит Д. РФ ХК 157 ыст. 1 чааһ. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, Д. суут быһаарыытын кэннэ туран сокуоннай сааһын сиэ иитэ оҕолорун төрөппүт быһыытынан иитэр үбү-харчыны уыастаан бириинигэтэ суох хас да тогул толообуту оҥорбут. Суут бириигэбэринэн Д. гражданиныгар 5 ыйга диэри болдьохтоох көннөрүүр үлэни аныырга уонна көннөрүүр үлэни бороустааһынын олорор сиринэн накаастабылы толорооччу орган олохтоох муниципальнай тэриллиинэ кытары болдьоһон ыйбыт сиригэр бараларга аныырга, суудаарыстыба дохуотугар 5% хамнаһыттан тутан ылыарга уонна государственнай специализированнай органнарга учуокка турарга накаастанна.

18) 2017 сыл муус устар ыйын 27 күнүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата 1975 сыллаах Мындааҕайыга төрөөбүт П. утары РФ ХК 105 ыст. 1 чааһ. көрүллүбүт буруйу оҥорбутун чахчытыгар көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба буруйдааһынын өйөөтө. Суут мунньаҕар П. өлөрүүнү, ол эбэтэр атын киһини сорудах оҥорбута билиннэ. П. көҥүлү хааччахтааһына туттубакка 6 сыл болдьохтоох көҥүлүн быһыыга бириигэбэрдэннэ.

19) 2017 сыл ыам ыйын 6 күнүгэр 1990 сыллаах Өлөөн оройуонун Эйик сэлиэнньэтигэр үөскээбит П. РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, П. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбут. Суут бириигэбэринэн П. гражданиныгар 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

20) 2017 сыл ыам ыйын 16 күнүгэр 1978 сыллаах Чыаппара сэлиэнньэтигэр төрөөбүт П. РФ ХК 157 ыст. 1 чааһ. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, П. суут быһаарыытын кэннэ туран сокуоннай сааһын сиэ иитэ оҕолорун төрөппүт быһыытынан иитэр үбү-харчыны уыастаан бириинигэтэ суох хас да тогул толообуту оҥорбут. Суут бириигэбэринэн, П. гражданиныгар 5 ыйга диэри болдьохтоох көннөрүүр үлэни аныырга уонна көннөрүүр үлэни бороустааһынын олорор сиринэн накаастабылы толорооччу орган олохтоох муниципальнай тэриллиинэ кытары болдьоһон ыйбыт сиригэр бараларга аныырга, суудаарыстыба дохуотугар 5% хамнаһыттан тутан ылыарга уонна государственнай специализированнай органнарга учуокка турарга накаастанна.

21) 2017 сыл ыам ыйын 17 күнүгэр 1985 сыллаах Чурапчы сэлиэнньэтигэр үөскээбит З. РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, З. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбут. Суут бириигэбэринэн З. гражданиныгар 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

22) 2017 сыл ыам ыйын 25 күнүгэр 1988 сыл төрүөх Чурапчы улууһун олохтооҕо С. Чурапчы улууһун суутун иннигэр турда. Суудаарыстыба буруйдааһына С. гражданиныгар РФ ХК 222 ыст. 1 чааһ. көрүллүбүт холуобунай буруйу тиксэрдэ. Ол курдук, суут мунньаҕар С. уоһунан эстэр сааны-сэби, ыытар тэриллэри сокуоннайа суох таһыйыы оҥорбута буолууна. Суут бириигэбэринэн С. ыстыраабы суох 6 ый көҥүлү быһыыланна.

23) 2017 ыам ыйын 29 күнүгэр 1982 сыллаах Өлүөхүмэ оройуонун Хорииньа сэлиэнньэтигэр төрүттээх К. РФ ХК 111 ыст. 4 чааһ. көрүллүбүт буруйу оҥорон, ол эбэтэр доруобуйаҕа киһи олоҕор кутталлаах ыараханы эмсэҕэлээһини сорудах оҥорон, ол түмүгэр эмсэҕэлээбит сэрэхэ суох өлүүгэ тиэрдиини оҥорон Чурапчы федеральнай суутун иннигэр турда. Прокурор тиксэрбит буруйун кытары суут сөбүлэһэн, К. гражданиныгар көҥүлүн хааччахтааһына суох 3 сыл көҥүлүн быһарга уонна РФ ХК 58 ыст. 1 чааһ. «в» пуунугар сиэрдэринэн анаммыт накаастабылы бороустуурга кытаанах режимнээх колонияҕа ыытарга бириигэбэрдээтэ.

24) 2017 сыл ыам ыйын 31 күнүгэр 1990 сыллаах Чурапчы улууһун Кытаанах сэлиэнньэтигэр үөскээбит Н. РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, Н. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбут. Суут бириигэбэринэн Н. гражданиныгар 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

25) 2017 сыл бэс ыйын 13 күнүгэр Чурапчы оройуонун суутугар 1958 сыллаах Бахсы сэлиэнньэтигэр төрөөбүт О. утары көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба буруйдааһынын өйөөтө. Суукка П. киһи олоҕор куттала суох уонна РФ ХК 111 ыст. уоруйар сорунуутара таһаарбаах, ол гынан баран оҕо кэмэ доруобуйа кэһиллиитигэр тиэрдибит доруобуйаҕа орто ыар эмсэҕэлээһини сорудах, сааны курдук малы туттан оҥорбута тоҕору дакаастанна. О. РФ ХК 112 ыст. 2 чааһ. «з» пуун. көрүллэр буруйу оҥорууга буруйданыан билиниитэ оҥорбут дьайыыларыгар 1 сыл 6 ый көҥүлүн быһыытынан накаастанна.

26) Чурапчы улууһун прокуратурата 2017 сыл бэс ыйын 20 күнүгэр Нам улууһугар 1979 сыллаах төрөөбүт К. РФ ХК 158 ыст. 3 чааһын «в» пуунунан буруйданан, ол эбэтэр олорор дьиэтигэр сокуоннайа суох киирэн туора мал-салы кистээн аһарыйыыны, гражданиныгар обургу хоромньуну оҥорон сууттаммытыгар суудаарыстыбаннай буруйдааһыны өйөөтө. Чурапчы оройуонун суута К. 3 сыл көҥүлү быһыы накаастабылын ыстыраабы уонна көҥүлү хааччахтааһына суох аныыр бириигэбэрдээтэ.

27) 2017 сыл бэс ыйын 21 күнүгэр Чурапчы федеральнай суутугар 1985 сыллаах Дьокуускай куоракка төрөөбүт М. гражданин РФ ХК 159.2 ыст. 3 чааһ. көрүллэр холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар көбүтүллүбүт холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата суудаарыстыба аатыттан буруйдааһыны өйөөтө. В. холобура ыарыга түбэһиитигэр, ол эбэтэр биирин туран сыалыйа сибидиэнньэлэри биэрэн туран, атын нормативнай-правовой акталарынан олохтоммут социальнай төлөбүрү ылыыга бэлиэ кээмэйдээхтик үбү аһарыйыыны оҥорбут. Суут М. гражданин В. 159.2 ыст. 3 чааһ. көрүллэр буруйу оҥорууга буруйданыан билиниитэ уонна кинилэ 2 сыл көҥүлүн быһар накаастабылы ыстыраабы уонна көҥүлү хааччахтааһына суох бириигэбэрдээтэ.

28) 2017 сыл бэс ыйын 28 күнүгэр 1988 сыллаах Чурапчы сэлиэнньэтигэр үөскээбит Р. РФ ХК 264.1 ыст. көрүллүбүт холуобунай буруйу оҥорбутун чахчытыгар тэрийиллибит холуобунай дьыала көрүүтүгэр Чурапчы улууһун прокуратурата буруйдааһыны өйөөтө. Ол курдук, Р. тырааныспар сиэрэстибэтин итирик туруктаах салайан ыыта сылдьыбыт иннинэ административнай накаастабылга тардыллыбыт сирэй буолан туран аптамабыылы итирик туруктаах салайан ыытыыны оҥорбут. Суут бириигэбэринэн Р. гражданиныгар 200 чаас булгуччулаах үлэни кытта тырааныспар сиэрэстибэтин ыытыы бырааба 1 сыл 6 ый болдьохтоох быһыыны анаата.

Улуус прокуророн көм. А.В. СЛЕПЦОВ,
маҥнайгы кылаастаах юрист.

Биһиэхэ суруйаллар

"КҮН ӨРКӨН" ЭКСПЕДИЦИЯ-ЛААҔЫР 10-с СЫЛЫН ҮЛЭЛЭЭТЭ

С.К. Макаров аатынан Чурапчы гимназиятын "Күн Өркөн" экспедиция-лаагыр былаһа 10-с сылын уон бэлэ сирэйэ айаннаан, үлэтин тэрийдэ. Төрөөбүт кыраайбыт историятын, литературатын үөрэтэр сыалтаах Чурапчы сэлиэнньэтин иһитэр тобус томоруһан экскурсиялаатыбыт. Бу күн С.С. Яковлев-Эриллик Эристиин аатынан Чакыр орто оскуолатын лаагырын оҕолоро, интэриэһинэй М.Е. Филиппова ыалдьыттаатылар. Мария Егоровна ордук Ырааба томтору историятын сөпкөлүн көрдөстө.

Чурапчы илин бөһүөлэктэрэ, биллиитгэх суруйааччылар Г.И. Макаров-Дьаон Дьаҥылы, М.Ф. Доҕордуурап, А.С. Бродников, В.В. Яковлев бу эҥэр олоҕун, айан-туһан аартыктарын сыаналаан, суруйааччыларга анаатах ойобуланыыҕа олоҕуттарын көрдөстөрүгүт.

Ольгулуун иэйиилээҕэр саха биллиитгэх кыраайы үөрэтээччитэ, археолог, фольклорист С.И. Дьячковскай - Сэһэн Бэлэ олоҕун, айар үлэтин суоллаһын туһунан олоҕосток лаагыр начаалынньа Л.П. Саввина олус интэриэһинэйдик, умсугутуулаахтык кэпсээтэ.

Биллиитгэх суруйааччы В.Н. Егоров - Тумарча Таатта Чарина диэн сирэ- оҕо буолан ааспыт, кырдьагастар кэпсээн, үөрэҕэр сөпүлэлэн чомпоолоон аартыктан харахтыыгар олоҕурон көрдүбүт.

Быйыл төрөөбүтэ 95 сылын туолар оҕо суруйааччыта, тылбаасчыт С.Ф. Софронов-Феноолист Софронов эмиэ Ольгуулуттан төрүттээҕин биллибит. Маҥнай чугас Бабаҕаҕа төрөөбүтэ диэн Лидия Петровна сэһэргээтэ.

Саха бастакы лингвист-учуонайа С.А. Новгородов төрөөбүтэ быйыл үбүлүөйдээх 125 сылын көрө күн сирин көрбүт алаахыылар Чуоралыттаҕа саха ойобуланыыҕа стелланы көрөн сүгүрүйдүбүт, ооҥуу тутууну биһирэппиппит.

Н.Д. Кривошапкин - Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолатын музейын бэйэ историятын биһиэстибит. Биир сиргэ элбэх айар дьон, суруйааччылар төрөөн-үөскээн тахсыбыттарын соҕуттубут. Мин ордук үс ийэ-бии Саввиннар, Догордуурдар тустарынан элбэҕи билбэт.

Күүс өттүгэр хоту көҥөрүллүү 75 сылын көрсө Хатыҥы нэһилиэгэр бэйэ Көҥөрүү музейыгар сырыттыбыт. Музей сотруднига Мария Константинова от аастыт ыарахан сылдьар чаҕыларын сырдаппыта. Мин ордук көҥөрүүгэ иитээ сылдьыбыт тэлэгэ историятын билэн харастан ылбыым, А.Н. Захарова олоҕуттарын көрөн, олоҥхо кыраттыгынан биллибит курдук буоллум.

Норуот суруйааччыта В.С. Соловьев - Болот Боотурга анаатах музей-хайдах кэрдүбүт. Хатыҥы орто оскуолатын саха тылын, литературатын учуутала Е.Г. Алексеева суруйааччы олоҕун, дьиэ кэрэтин, айар үлэтин туһунан кэпсээтэ. Болот Боотур туттубут тус маллараа остуола, бэртээҕинэ лаампата, бэрчээтэ, аныгыта – барыта история көрбүтүгэр буолан турарын биллибит. Саамай сыаналаах маҥнайгынан – суруйааччы иллэҥнээн суруйбут арҕыыба.

Онус айымньыт Дьокуускай куораҕа норуот суруйааччыта С.А. Попонов – Сэмэн Тумакка буолуохтаах.

Биһиги бу лаагырга сылдьан, элбэх саха ааттаргынныбыт, дойдубут историятын эбии биллибит. Чурапчы суруйааччыларын айымньыларын аахтыбыт, ырыа буолбут хоһоонноруун үөрэппитбит. Онус сылын лаагыры үлэлэтэр начаалынньык Л.А. Перфилованы, интэриэһинэйдэр Ф.Н. Болдоевскаяны, С.Н. Гоголеваҕа махтанабыт!

Юлия ТЕПЛОУХОВА,
8-с кылаас үөрэнээччитэ,
"Күн Өркөн" лаагыр
старостата.

01 предупреждает

Выбор - 2017

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ХАЯХСЫТСКИЙ НАСЛЕГ»

РЕШЕНИЕ № 4

14 июня 2017 года

О регистрации кандидата в депутаты представительного органа муниципального образования «Хаяхсытский наслег» по многомандатному избирательному округу Эверстовой Марии Петровны

Проверив соответствие порядка выдвижения кандидата в депутаты представительного органа муниципального образования «Хаяхсытский наслег» по многомандатному избирательному округу Эверстовой Марии Петровны требованиям Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» и необходимые для регистрации кандидата документы, избирательная комиссия муниципального образования «Хаяхсытский наслег» установила следующее:

Порядок выдвижения кандидата в депутаты представительного органа муниципального образования «Хаяхсытский наслег», документы, представленные для регистрации Эверстовой Марии Петровны кандидатом в депутаты представительного органа муниципального образования «Хаяхсытский наслег», выдвинутым в порядке самовыдвижения соответствуют требованиям статей 38, 42 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)».

В соответствии со статьями 43, 44 избирательная комиссия муниципального образования «Хаяхсытский наслег» решила:

1. Зарегистрировать Эверстову Марию Петровну, выдвинутого в порядке самовыдвижения кандидатом в депутаты представительного муниципального образования «Хаяхсытский наслег» многомандатному избирательному округу от 14.07.2017 в 16.50.

2. Выдать зарегистрированному кандидату Эверстовой Марии Петровне удостоверение о регистрации с указанием даты и времени.

3. Опубликовать настоящее решение в средствах массовой информации либо обнародовать иным способом.

Председатель избирательной комиссии Н.Н. Оленов
Секретарь избирательной комиссии М.Е. Борисова.

Болтоно нэһилиэгиттэн төрүттээх Чурапчы улууһун үөрэҕэр управлениетын бухгалтера

ЕГОРОВА Сарыылана Петровна

бэйэни ыккэбититтэн эҥэр саҥаҕар олоп туораабытынан баһылаар Праковья Петровнаҕа, быраттыгар Петр Петровичка, чугас дьоҥуттар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Болтоно орто оскуолатын 8-с выпуһа.

Кутурҕаннарын тиэрдээччилэр:

– Болтоно нэһилиэгэтин олоҕосоҕо Сарыылана Петровна Егорова олоҕостон туораабытынан биирэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар Евдокия Васильевна Егорова, кини оҕолорун дьиэ кэрэттэрэ.

– Күндү таптыыр баһылара, эҥэйдэрэ Сарыылана Петровна Егорова хомолтолоохтук күн сиригэттэн барбытынан биирэ төрөөбүттэригэр Прасковья Петровнаҕа, Петр Петровичка, кини дьиэ кэрэттэригэр, аймахтарыгар, чугас дьоҥуттар Хатыҥыттан барыы Дорогуновтар, А.И. Оконешникова, Чурапчыттан С.И. Дорогунов, Н.И. Говорова, Дьокуускайтан Л.И. Дорогунова, Филипповтар, Аргуновтар, кинилэр дьиэ кэрэттэрэ.

– Баһылара Сарыылана Петровна Егорова олбуҥунан эҥэйиитэр Татьяна Афанасьевна Собакинаҕа, кини дьиэ кэрэҕэ, аймахтарыгар дьүөгэлэрэ Т.П. Свищева, А.И. Баранникова, Л.Е. Кириллина, Л.Н. Егорова, Е.Е. Оморокова.

– Биирэ үөлэһиттэр коллегаларыгар Сарыылана Петровна Егорова сэбүмэрдьык күн сиригэттэн күрэммитинэн биирэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар культура управлениетын үлэһиттэрэ.

Күндү дьүөгэбит Чурапчыттан төрүттээх Сунтар Болҕоҕун олоҕосоҕо

КАРПОВА-СИДОРОВА
Ульяна Гавриловна

ыалдьан олбуҥунан көрсөҥнэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Уһа биирэ
уоруоммиттэрэ.

Күндү биэрэкэ
КАТАКИНОВ
Михаил Кириллович

олоҕотон туораабытынан дьүөгэбитигэр Федора Кирилловнаҕа, биирэ төрөөбүттэригэр, бокуонньуксалыы көрсөҥнэр кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Т. П. Турантаева,
В. А. Тимофеева.

ООО МКК «ДЕНЕЖНЫЙ ПОТОК»
предлагает заем "ПЕНСИОННЫЙ" без поручителей
Рассмотрение заявки до 30 минут

Адрес доп. офиса: с.Чурапча, ул. Ленина 51
Режим работы: пнд-птн с 9-00 до 17-00
тел. 8 (41151) 4-24-11

Условия займа: процентная ставка 66% годовых, комиссия за выдачу 5% от суммы выдачи, сумма займа от 30 000 - 200 000 рублей, срок 3, 6, 12, 18, 24, 36 месяцев, заем предоставляется в российских рублях, платежи заемщика по договору: ежемесячно оплачивается сумма займа равными частями, сумма начисленных процентов на остаток задолженности. Требования к заемщикам - возраст от 21 до 70 лет, является пенсионером. Обеспечение займа - не требуется. В случае просрочки проценты на сумму долга начисляются, штраф за неисполнение обязательств 20% годовых от суммы просроченной задолженности.

Общество с ограниченной ответственностью Микрокредитная компания «Денежный поток», 677000, г. Якутск, ул. Орджоникидзе д.17, офис 217, ОГРН 1131447013390, ИНН/КПП 1435272065/143501001, Свидетельство о записи в реестре МФО №651303898004292. Реклама

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эпэлэгэлэр сэкиргэтэр,
тыл хөһээйыһыытын отдела - **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корректоргынньар – **О.В. ЖИРКОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.**
Таһаарыы – **Л.К. ПОПОВА.**
Бэлиитэлээтээччи – **С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетын 2012 с. күлүн-тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүүмэрэ – ПИ №14-0238.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а" Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358
E-mail: sanaolch@mail.ru, сайт: sanaolch.ru

Бэчээккэ сакаас: № 77 (11387)
Көлөйдөө: 1 бэч. лиис
Тираж 750.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Сана олох

Хаһыат сүрэҕэ: таатта саҥа үөскээбит нэһилиэктэр тустарынан түбэйэ бүлүйэллэр. Сүрэҕэ кыһыл чэчэгэ нэһилиэстибэлэрэ элэккэйдэр анаар уот бэлиэ суох.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэриллибэ: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 21.07.2017 с. офсетка бэчээттэниэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а" Индекс: 54907. Хаһыат издиэлэҕэ устэ, оттуоруольукка, чаплиэргэ уонна субуотаҕа таһаарар.